

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ
КОНДРАТЮКА»**

**Навчально-науковий інститут нафти і газу
Кафедра нафтогазової інженерії та технологій**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ НАДР

Освітній рівень	Перший (бакалаврський)	
Програма навчання	вибіркова	
Галузь знань	10	Природничі науки
Спеціальність	103	Науки про Землю
Освітня програма	Геологія нафти і газу	
Обсяг дисципліни	5 кредити (150 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (20 академічних годин), практичні заняття (30 академічних годин).	
Форма контролю	диференційований залік	

Викладач: Зоценко М.Л., професор кафедри нафтогазової інженерії та технологій, д.т.н., професор. (250 статей у фахових виданнях, 11 статей у НМБ Scopus, 8 навч. посібн., 5 монографій, 3 підручн., 14 нормативних документів, 62 патентів, підготовлено: 1 д.т.н., 30 к.т.н., 45 магістрів)

Мета ознайомити студентів з основними принципами державного регулювання використання надр, нормативними документами та законами, що діють в геологічній галузі, та зокрема, у галузі пошуку, розвідки та видобутку вуглеводнів. ,

Завдання: ознайомлення з процедурою державного регулювання використання надр, чинними нормативними документами та структурою геологічної галузі, принципами фінансування ГРР та процедурою отримання дозволів на користування надрами.

Компетентності за ОП:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.

Загальні: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність працювати в команді.

Спеціальні(фахові): знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему.вміти всебічно аналізувати склад і будову геосфер; здатність проводити моніторинг природних процесів; здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.

Передумови для вивчення дисципліни. Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях, набутих студентами в результаті вивчення ряду базових дисциплін: «Безпека людини», «Геологорозвідувальна справа».

Програмні результати навчання за ОП:

- Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.
- Використовувати усно і письмово професійну українську мову.
- Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю.
- Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як планетарної системи та її геосфер.
- Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.
- Впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень.
- Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю відповідно до спеціалізації.
- Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.
- Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій в галузі наук про Землю.
- Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- процедуру державного регулювання використання надр,
- чинні нормативні документи державного регулювання використання надр,
- структуру геологічної галузі,
- принципами фінансування ГРР,
- процедуру отримання дозволів на користування надрами.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- аналізувати нормативні документи державного регулювання використання надр,
- планувати та аналізувати геологорозвідувальні роботи на різні типи корисних копалин,
- аналізувати ресурсну мінерально - сировинну базу України,
- застосовувати методологію геолого-економічного аналізу ресурсної бази,
- застосовувати методи оцінки ренти.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується у мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
60-63	Е	Достатньо	Студент має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних та лабораторних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Загальні принципи державного регулювання використання надр						
Вступ. Тема 1 Державне управління в галузі використання надр.	12	2				10
Тема 2. Кодекс України про надра.	12	2				10
Тема 3. Методи та інструменти державного регулювання та контролю надрокористування. Екологічне регулювання використання надр. Охорона надр.	18	4	4			10
Тема 4. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами. Аукціони з продажу дозволів.	16	2	4			10
Тема 5. Оподаткування та рентне регулювання в надрокористуванні.	16	2	4			10
Тема 6. Фінансування ГРР.	16	2	4			10
Разом за змістовим модулем 1.	90	14	16			60
Змістовий модуль 2. Геологічне вивчення надр.						
Тема 7. Геологічне вивчення надр.	16	2	4			10
Тема 8. Державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин. Державна експертиза та оцінка запасів корисних копалин.	16	2	4			10
Тема 9. Перспективи розвитку мінерально-сировинної бази України (програма розвитку).	28	2	6			20
Разом за змістовим модулем 2.	60	6	14			40
Усього годин	150	20	30			100

Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєннями студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час семінарських занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому занятті.

Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни.
2. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів.
3. Методичні вказівки до виконання практичних робіт.

Рекомендована література до курсу

Базова

1. Кодекс України про надра //Відомості Верховної Ради (ВВР) 1994, № 36. – с. 340;
2. Закон України Про державну геологічну службу України// Відомості Верховної Ради (ВВР), 1999, № 51. – с. 456;
3. Закон України № 3458–IV Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2010 року// Офіційне Інтернет-представництво Президента України www.president.gov.ua;
4. Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин Державного фонду надр. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України №432 від 5.05.1997р. – Київ: Державна комісія України по запасах корисних копалин при Міністерстві екології та природних ресурсів. – 1997
5. Модельный кодекс о недрах и недропользовании для государствучастников СНГ// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради <http://zakon.rada.gov.ua>;
6. Постанова КМУ від 12 вересня 1997 р. № 1014 Про затвердження базових нормативів плати за користування надрами для видобування корисних копалин та Порядку справляння плати за користування надрами для видобування корисних копалин// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради <http://zakon.rada.gov.ua>;
7. Постанова КМУ від 17 червня 2009 р. № 608 Про затвердження Порядку надання у 2009 році спеціальних дозволів на користування надрами <http://zakon.rada.gov.ua>;
8. Положення Геолкому України від 15.02.2000 № 19 Про затвердження Положення про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради <http://zakon.rada.gov.ua>;
9. Стратиграфічний кодекс України. – К.:НСК України. – 1997. – 39с

Допоміжна

1. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ будівельного і облицювального каменю. – К.:ДКЗ України. – 2002. – 50с. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до родовищ бурштину. – К.:ДКЗ України. – 2003. – 59с.
2. Інструкції із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр до геолого-економічного вивчення ресурсів перспективних ділянок та запасів родовищ нафти і газу// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради <http://zakon.rada.gov.ua>;

3. Інструкція від 04.09.1995 № 35 Про затвердження Інструкції про зміст, оформлення і порядок подання на розгляд Державної комісії по запасах 18 корисних копалин матеріалів геолого-економічних оцінок родовищ металічних і неметалічних корисних копалин// Сторінка "Законодавство України" сайту Верховної Ради <http://zakon.rada.gov.ua>;
4. Міжнародна рамкова класифікація запасів/ресурсів родовищ корисних копалин (Тверді горючі копалини і мінеральна сировина). Документ підготовлений експертною групою Організації Об'єднаних Націй// Екологія і безпека життєдіяльності. – 2005. – №5. – С.3 – 10.